

Sygn. akt II Ca 223/22

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy w Wydziale II Cywilnym- Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SO Irena Dobosiewicz

po rozpoznaniu 7 lipca 2022 r. w Bydgoszczy na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku P. A.

z udziałem M. A., A. A., E. O., R. D., A. D.

o stwierdzenie nabycia spadku po T. A.

na skutek apelacji wnioskodawcy P. A. i uczestniczki A. A. od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 20 stycznia 2022r. sygn. akt XIV Ns 260/ 21

postanawia :

oddalić obie apelacje.

II Ca 223/22

UZASADNIENIE

P. A. złożył wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po T. A. zmarłym 16 kwietnia 2021 r. Wskazał, że zmarły pozostawił żonę A. A. oraz córkę M. A. i syna P. A.. Zmarły sporządził testament.

Sąd Rejonowy wezwał uczestniczki do zajęcia stanowiska w sprawie. W zakreślonym terminie nie złożyły odpowiedzi na wniosek. Nie stawiły się także na termin rozprawy.

R. D., E. O. i A. D. wnieśli od dopuszczenie ich do udziału w sprawie. Wskazali, że ich interes prawny wynika ze sprawy o zniesienie współwłasności i postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszcz z 5 kwietnia 2018 r. sygn. akt II Ns 3123/07.

Postanowieniem z 29 listopada 2021 r. dopuścił do udziału w sprawie R. D., E. O. i A. D. (k. 43v).

Postanowieniem z dnia 20 stycznia 2022r. Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek po zmarłym w dniu 16 kwietnia 2021r. w B. T. A. , synu K. i Ł. , mającego ostatnie miejsce zamieszkania w B. , na podstawie testamentu notarialnego z dnia 15 kwietnia 2014r. sporządzonego przez notariusza K. K. (1) w Kancelarii Notarialnej w B. , repertorium A 1505/2014 z dobrodziejstwem inwentarza nabył w całości syn P. A., nadto obciążył go kosztami postępowania .

Swoje rozstrzygnięcie oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach natury prawnej:

T. A. zmarł 16 kwietnia 2021 r. w B., gdzie ostatnio stale przed śmiercią mieszkał. W chwili śmierci spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim z A. A.. Miał dwójkę dzieci, które żyły w chwili otwarcia spadku- M. A. i P. A.. Nie miał innych dzieci. Żadne dziecko nie zmarło przed nim i nie pozostawiło zstępnych. Nie toczyło się postępowanie spadkowe po zmarłym. Nikt nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

T. A. 15 kwietnia 2014 r. sporządził przed Notariuszem K. K. (2) testament notarialny, w którym do całości spadku powołał syna P. A.. W § 2 polecił synowi P., aby ten z dniem otwarcia i ogłoszenia testamentu roztoczył opiekę na siostrą spadkobiercy,

a córką spadkodawcy M. A..

Sąd Rejonowy stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów urzędowych, które zostały sporządzone przez uprawnione osoby, we właściwej formie, a ich prawdziwość nie została poważona i nie budziła wątpliwości sądu. Podstawą ustaleń faktycznych było także zapewnienie spadkowe złożone przez spadkobiercę P. A.. Sąd dał wiarę złożonemu zapewnieniu, albowiem znajduje odzwierciedlenie w zgromadzonym materiale dowodowym, aktach stanu cywilnego. Autentyczność testamentu notarialnego nie była kwestionowana.

Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. (art. 926 § 1 k.c.). Pierwszeństwo ma dziedziczenie testamentowe natomiast dziedziczenie ustawowe wtedy wchodzi, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy lub gdy żadna z powołanych przez niego osób nie chce lub nie może być spadkobiercą (art. 926 § 2 k.c.). Rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament (art. 941 k.c.). Testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego (art. 950 k.c.). Spadkodawca ma prawo wyboru, kto będzie dziedziczył po nim i to on decyduje o kręgu spadkobierców.

W przedmiotowej sprawie spadkodawca sporządził testament notarialny.

W świetle obowiązujących przepisów rozporządzenie testamentowe było ważne

i dopuszczalne oraz stanowiło przejaw swobody testowania. W postępowaniu nie ujawniono jakichkolwiek okoliczności uzasadniających wadliwość rozrządzenia.

Uczestniczki nie zajęły stanowiska w sprawie. Nie stawily się też na termin rozprawy. Jednak uczestniczki nie są zobowiązane do składania odpowiedzi na wniosek, a o terminie zostały prawidłowo zawiadomione. Z tego powodu, szersze badanie ewentualnej kwestii nieważności testamentu było zbędne i prowadziłyby do niepotrzebnego przedłużenia postępowania. W sprawie nie było dowodów świadczących o tym, że testament jest nieważny. Wnioskodawca wskazał, że nie kwestionuje ważności sporządzonego testamentu. Brak też było informacji, aby testament został odwołany. Testament notarialny przedłożony do akt sprawy spełniał także warunki wskazane w art. 75-95 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. prawo o notariacie (Dz.U. 2020. 1192).

W tej sytuacji należało stwierdzić, że testament ten jest ważny i skuteczny.

Następnie Sąd Rejonowy odwołał się do treści art. art. 677 § 1 i § 2 k.p.c. i wskazał, że w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku Sąd ma obowiązek wskazać, kto nabył spadek i na jakiej podstawie oraz stwierdza nabycie zapisu windykacyjnego. W postanowieniu nie orzeka o poleceniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek na podstawie testamentu notarialnego nabył w całości syn P. A.. W orzeczeniu przy czy nabycie nastąpiło z dobrodziejstwem inwentarza, co wynika z treści art. 1015 § 2 k.c.

Orzeczenie zawarte w punkcie 2 sentencji postanowienia znajduje swoją podstawę prawną w treści przepisu art. 520 § 1 k.p.c., który stanowi, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Dodatkowo Sąd Rejonowy wskazał, że dopuścił do udziału w sprawie R. D., E. O. i A. D., albowiem wykazali oni, że mają interes prawny. Przedłożyli oni postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy dotyczące zniesienia współwłasności i rozliczeń między stronami. Stroną tamtego postępowania był zmarły T. A., który został zobowiązany do spłaty na rzecz wyżej wskazanych osób stąd wykazali oni swój interes prawny i dlatego dopuszczono ich do udziału w sprawie (art. 510 § 1 k.p.c.).

Apelację od postanowienia wnieśli P. A. i A. A..

P. A. w swojej apelacji zarzucił naruszenie przepisu art. 510 §2 k.p.c. poprzez nieprawidłowe ustalenie kręgu osób mających interes prawny w rozstrzygnięciu sprawy, co skutkowało naruszeniem gwarancji procesowych osób będących w kręgu zainteresowanych w sprawie, naruszenie art. 233 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu

z aktu notarialnego z dnia 20 lutego 2014r. Rep. A (...) , co skutkowało błędnym ustaleniem kręgu uczestników postępowania .

Wskazując na te zarzuty, wnioskodawca domagał się przeprowadzenia dowodów z księgi wieczystej nr (...) prowadzonej dla nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) w B. i z aktu notarialnego z dnia 20 lutego 2014r. , Rep. A (...) , wezwanie do udziału w postępowaniu w charakterze uczestniczki siostrę zmarłego H. K. , uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bydgoszczy.

Skarżący podniósł, że H. K. darowała właśnie w dniu 20 grudnia 2014r. zmarłemu bratu cały przysługujący jej udział tj.1/2 w nieruchomości , a T. A. tę darowiznę przyjął.

Z kolei żona zmarłego A. A. zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 946 k.c. poprzez rozstrzygnięcie sprawy w oparciu o testament notarialny z dnia 15 15 kwietnia 2014r. ,podczas gdy prawdopodobnie spadkodawca miał sporządzić własnoręczny testament, przy czym przyznała ,że testamentu takiego nie widziała, nie ma wiedzy precyzyjnej o jego sporządzeniu, jedynie od zmarłego męża / spadkodawcy / o testamencie własnoręcznym słyszała.

Domagała się uchylenia postanowienia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Nikt z uczestników nie złożył odpowiedzi na apelację.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje jako niezasadne podlegały oddaleniu.

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia w sprawie , mając na uwadze obowiązki, jakie zostały nałożone na sąd spadku przepisami art. 670 k.p.c. Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione w prawie nadto aprobejuje w całości rozważania natury prawnej.

I. Apelacja A. A.

W przedmiocie apelacji A. A. Sąd Okręgowy wskazuje, że zgodnie z art. 670 § 1 k.p.c. sąd spadku z urzędu bada , kto jest spadkobiercą , w szczególności bada, czy spadkobierca pozostawił testament, wzywa do przedłożenia testamentu osobę , co do której będzie uprawdopodobnione , że testament u niej się znajduje/.../.

A zatem Sąd spadku ma wykazać aktywność w ustalaniu kręgu spadkobierców i sposobu dziedziczenia , w szczególności winien zbadać , czy spadkodawca pozostawił testament oraz wezwać spadkobiercę do jego złożenia/ por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 grudnia 2020r. w sprawie I CSK 47/19/. Nie mniej jednak przepis ten nie zwalnia uczestników postępowania od wykazywania inicjatywy dowodowej w takim postępowaniu.

Powyższe oznacza zatem, że uczestniczka postępowania winna wskazać konkretne dowody w celu stwierdzenia faktów , z których wywodzi skutki prawne. Inaczej mówiąc , winna udowodnić fakty z których wywodzi zarzut naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisu art. 946 k.c. , traktujący o odwołaniu przez spadkobiercę testamentu i sporządzenia nowego, czy dokonaniu zmian w sporządzonym już testamencie.

Tymczasem uczestniczka postępowania, poza głośnym stwierdzeniem, iż słyszała od spadkodawcy o testamencie własnoręcznym , ale nigdy go nie widziała a nawet nie ma wiedzy o jego sporządzeniu dowodów żadnych na poparcie zarzutów nie przedłożyła.

Wobec tego zupełnie niezrozumiałe są zarzuty uczestniczki podniesione w apelacji , skoro żadnych dowodów w apelacji nie przedstawiła na poparcie swoich twierdzeń / por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2010r. w sprawie ICSK 37/10 /.

Sąd I Instancji dokonał tym samym prawidłowych ustaleń i orzekł o spadkobranii przez P. A. na podstawie testamentu notarialnego a to na podstawie art. 950 k.c.

Wobec tego apelacja A. A. podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

II. Apelacja P. A.

Zarzuty skarżącego są bezzasadne.

Przywołany już wyżej przepis art. 670 k.p.c. nie pozostawia żadnych wątpliwości, że w sprawach zainicjowanych, jak tu, przez spadkobiercę, poza potencjalnymi spadkobiercami, inne podmioty nie biorą udziału w sprawie, a to ze względu na ograniczoną kognicję sądu spadku, który bada jedynie, kto jest spadkobiercą. Nie ma natomiast sąd spadku wzywania do udziału innych osób niż potencjalni spadkobiercy, czy to testamentowi czy ustawowi czy też zapisobiercę windykacyjnego, o czym wprost stanowi przepis art. 677§ 1 i 2 k.p.c. / tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 października 2020 r., V CSK 560/18/.

W rozpoznawanej sprawie wierzyciele spadkodawcy, co wynika z prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 5 kwietnia 2018r., sygn. akt II Ns 3123/07 - R. D., E. O. i A. D. zgłosili swój udział i wykazali, że są zainteresowanymi w sprawie, wobec czego zasadne było wezwanie ich do udziału w sprawie, przez co uzyskali oni status uczestników postępowania, zgodnie z art. 510 §1 i §2 k.p.c.

Prawidłowo natomiast Sąd Rejonowy, dysponując powyższym prawomocnym postanowieniem nie wezwał do udziału w sprawie H. K.. Po pierwsze, nie należy ona do kręgu spadkobierców ustawowych po zmarłym T. A.. Zmarły pozostawił bowiem po sobie żonę i dwoje dzieci – wnioskodawcę i uczestników postępowania, należących do pierwszej grupy spadkobierców ustawowych, o czym stanowi przepis art. 931 §1 k.p.c.

Oznacza to, że rodzeństwo w takim przypadku, a H. K. jest siostrą zmarłego, nie ma statusu uczestnika postępowania.

Po drugie nie ma ona też statusu osoby zainteresowanej, o czym stanowi przepis art. 510 k.p.c., bowiem po pierwsze, nie była i nie jest wierzycielem zmarłego brata a jedynie dłużnikiem A. D., R. D. i E. D., co wprost wynika z prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 5 kwietnia 2018r., sygn. akt II Ns 3123/07.

Po trzecie nie może zmienić tego powołana przez skarżącego umowa darowizny z dnia 20 lutego 2014r., która to H. K. darowała swojemu bratu T. A. / tu: spadkodawcy/ cały przysługujący jej udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) / vide. K. 85- 93 akt sprawy/.

Spadkodawca uzyskał udział we własności nieruchomości pod tytułem darmym, nie ma zatem siostra jako darczyńca żadnych roszczeń wobec obdarowanego brata.

Skarżący innych umów, na które się powołuje nawet do apelacji nie dołączył.

Na marginesie tylko Sąd Okręgowy wskazuje, że współwłaściciele nieruchomości z urzędu są uczestnikami postępowania w sprawach o dział spadku i zniesienie współwłasności/ art. 689 k.p.c./.

W konsekwencji także apelacja P. A. podlegała oddaleniu na mocy art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 §2 k.p.c.

SSO Irena Dobosiewicz